

บันทึก

เรื่อง ทหหรือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๒๑ (คำว่า “งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์”ตามมาตรา ๔ มีขอบเขตครอบคลุมงานวิทยาศาสตร์ประเภทใดบ้าง และระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์(software) จะสามารถอ้างลิขสิทธิ์ได้หรือไม่)

กรมศิลปากรได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ศธ ๐๗๐๖/๒๐๕๘ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สมาคมอุตสาหกรรมไทยได้มีหนังสือทหหรือกระทรวงศึกษาธิการว่า คำว่า “งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์”ในบทนิยามคำว่า “งาน” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๒๑ มีขอบเขตครอบคลุมงานด้านวิทยาศาสตร์ประเภทใดบ้าง และ “ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์”(software) ผู้ผลิตคิดค้นขึ้นมาจำหน่ายจะสามารถอ้างลิขสิทธิ์ได้หรือไม่

กรมศิลปากรและสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นในปัญหาดังกล่าวแตกต่างกันดังนี้

กรมศิลปากร เห็นว่า คำว่า “งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์”นั้นกฎหมายมิได้นิยามไว้ ก็เพราะมีเจตนารมณ์ที่จะให้งานดังกล่าวมีขอบเขตขยายไปนอกเหนือจากงานประเภทต่าง ๆ เช่น วรรณกรรม เป็นต้น ดังที่ได้นิยามไว้ ทั้งนี้ ตามการพิจารณาของศาลเป็นกรณี ๆ ไป ดังนั้น จึงไม่อาจจะระบุประเภทของงานที่อยู่ในความหมายของงานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์ได้ครบทุกประเภท อย่างไรก็ตาม งานที่จะอยู่ในข่ายได้รับความคุ้มครอง ก็เพราะลักษณะของรูปแบบของงานเป็นงานวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่เพราะว่าเนื้อหาของงานเกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด สำหรับ “ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์”(software) เป็นงานสร้างสรรค์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้สติปัญญาความสามารถสร้างสรรค์ขึ้นมา ฉะนั้น หากได้สร้างสรรค์งานขึ้นมาด้วยตนเองซึ่งได้ใช้ความสามารถอันเหมาะสมที่จะได้รับความคุ้มครอง โดยมีได้ลอกเลียนแบบของผู้ใด ก็น่าจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๒๑

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เห็นว่า คำว่า “งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์”มีขอบเขตของความหมายครอบคลุมงานด้วยวิทยาศาสตร์ ๒ ประเภท คือ

๑. ประเภทงานสร้างสรรค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษา ค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ซึ่งอาจแสดงออกโดยวิธีหรือในรูปสิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ การบรรยาย การสาธิต ฯลฯ

๒. ประเภทการประดิษฐ์ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ต่อไป

งานสร้างสรรค์และการประดิษฐ์ทางด้านอุตสาหกรรมที่มีใช้สอยทัศนวัสดุ ภาพยนต์ งานแพร่เสียง แพร่ภาพ ๒ ประเภทดังกล่าวข้างต้น ถือว่าเป็นงานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์

ดังนั้น ปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้กรมศิลปากรขอให้สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาพิจารณาว่า ในระหว่างความเห็นของกรมศิลปากร และความเห็นของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเห็นใดจะเป็นความเห็นที่ถูกต้อง หรือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาจะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีใช้ทั้ง๒ ความเห็น

คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกรมศิลปากร) และผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) แล้ว มีความเห็นดังนี้

คำว่า”งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์”ในบทนิยามคำว่า “งาน” ในมาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๒๑ จะมีขอบเขตครอบคลุมงานวิทยาศาสตร์ประเภทใดบ้าง นั้น เห็นว่า ไม่อาจจะระบุประเภทของงานดังกล่าวได้ครบถ้วน แต่ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป ทั้งนี้ เนื่องจากบทนิยามคำว่า “งาน” บัญญัติถ้อยคำไว้ในลักษณะที่กว้างเพื่อให้มีขอบเขตครอบคลุมงานอื่นบางประเภทที่มีได้ระบุแน่ชัดไว้

สำหรับคำว่า ซอฟต์แวร์ (software) ซึ่งหนังสือของกรมศิลปากรดังกล่าวข้างต้นใช้คำว่า”ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์” นั้นหมายถึง คอมพิวเตอร์โปรแกรม (computer program) ซึ่งได้แก่ สูตรหรือคำสั่งที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อใช้ควบคุมหรือสั่งการให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงาน และหมายความรวมถึงเอกสาร คู่มือทำงาน และระบบเอกสารอันเกี่ยวหรือเนื่องกับการควบคุมและการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วย ซอฟต์แวร์เป็นงานสร้างสรรค์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ลงแรงงานหรือใช้ทักษะความชำนาญอย่างพอเพียงในการสร้างสรรค์งานนั้น โดยบันทึกไว้เป็นภาษาโคบอลล์ ภาษาฟอร์แทรนหรือภาษาพีแอลเอ็น หรือบันทึกในรูปแบบลักษณะต่างๆ อันเป็นรูปแบบแน่ชัด เช่น punched holes หรือ magnetic signs or symbols เป็นต้น ซึ่งอาจทำซ้ำหรือดัดแปลงได้ ฉะนั้น ซอฟต์แวร์ที่บันทึกในลักษณะดังกล่าวถือได้ว่าเป็น”งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์”ตามความหมายของบทนิยามคำว่า”งาน”ในมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฯ ดังนั้น ถ้าผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าวได้สร้างสรรค์งานนั้นภายใต้เงื่อนไขของมาตรา ๖^๓ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฯ ย่อมได้ลิขสิทธิ์ในงานนั้น

^๑มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“งาน” หมายความว่า งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรมศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นในอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลป์

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๓มาตรา ๖ ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ยังไม่ได้มีการโฆษณางาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรืออยู่ใน

สรุปแล้ว คำว่า “งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์” ในบทนิยามคำว่า “งาน” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฯ จะมีขอบเขตครอบคลุมงานวิทยาศาสตร์ประเภทใดบ้างนั้น ไม่อาจจะระบุประเภทของงานได้ครบถ้วน ต้องแล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป ส่วนซอฟต์แวร์เป็นงานสร้างสรรค์ซึ่งมีการบันทึกในรูปแบบที่แน่ชัด เช่น punched holes หรือ magnetic signs or symbols เป็นต้น อันอาจสามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงได้ ย่อมถือได้ว่าเป็น “งานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์” ตามนัยบทนิยามคำว่า “งาน” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฯ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ย่อมจะได้ลิขสิทธิ์ภายใต้เงื่อนไขในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฯ

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๗

ราชอาณาจักรตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

(๒) ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาแล้ว การโฆษณานั้นในครั้งแรกได้กระทำขึ้นในราชอาณาจักร หรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ในขณะโฆษณาครั้งแรก